

Excavacions arqueològiques a l'entorn del monestir de Sant Pau del Camp

ALBERT BACARIA, EMÍLIA PAGÈS I FERRAN PUIG

Al principi de 1989 es van iniciar els treballs d'excavació del solar ubicat al costat del monestir de Sant Pau, concretament entre aquest edifici, el carrer de Sant Pau, la prolongació de Riereta i el carrer de les Tàpies, al barri del Raval. Es tracta d'un solar planer, on es construeix un aparcament semisoterrani que forma part del futur parc de Sant Pau del Camp.

Els primers treballs, realitzats l'any 1988, van consistir en una campanya de prospecció informativa, prèvia a la realització del projecte, amb l'obertura de 40 sondeigs de 2 x 2 m repartits al llarg de tota la superfície del solar, l'objectiu de la qual era confirmar la presència de restes arqueològiques en el subsòl i calibrar-ne l'estat de conservació i la importància.

Els primers resultats van ser positius, amb la troballa de restes arqueològiques molt malmeses –una àrea de necròpolis i restes constructives datables en època romana– localitzades en una zona àmplia, d'uns 3.000 m², que va fer imprescindible la realització d'excavacions en extensió per tal de documentar-les.

La intervenció ha posat al descobert un conjunt d'estructures que formen part d'una seqüència estratigràfica compresa entre una època prehistòrica i un moment modern.

1a fase

Correspon als nivells més baixos del solar, on es localitzen, en una zona situada en l'angle del carrer de Sant Pau amb el de la Riereta, restes bastant disperses d'un jaciment datable a l'edat del bronze, les dades del qual no podem avançar donat que encara està en procés d'excavació.¹

2a fase

Després d'uns estrats pràcticament estèrils, hi trobem les restes d'un assentament romà, amb fragments de fonamentacions de pedra seca, repartides al llarg de tota la meitat nord de l'excavació. La presència d'una àrea amb

1. Excavació dirigida per Robert Farré.

concentració de fons de *dolium in situ*, un pou per a extracció d'aigua i la seva situació ens confirmen que es tracta d'una vil·la rústica pertanyent a l'*ager* de Barcino. El seu mal estat general de conservació impedeix una interpretació acurada de les estructures exhumades.

Cronològicament, cal situar la vil·la, segons els materials apareguts, entre el segle I i III dC, amb una pervivència, probablement sectorial, fins al segle V.

Als voltants de la vil·la es localitzen unes zones d'enterrament. Concretament, en la zona més propera al monestir i al carrer de Sant Pau es van poder estudiar 20 enterraments, corresponents a 22 individus, i prop del carrer de les Tàpies es va localitzar un enterrament aïllat. Es tractava d'enterraments molt deteriorats, que impedièren, algunes vegades, distingir la tipologia de la tomba. Els enterraments identificats corresponen a tombes de *tegulae*, àmfora o taüt de fusta. En general, es tracta d'individus adults, encara que s'han localitzat 3 infants, alineats paral·lelament o perpendicularment al carrer de Sant Pau. Aquest conjunt presenta, com passa sovint en necròpolis d'aquestes característiques, un problema d'indefinició cronològica. Caldrà datar-la, lògicament, en relació amb la vida de la vil·la.

Una menció especial mereix una construcció situada en un extrem de la necròpoli. Es tracta dels fonaments d'un edifici de forma quadrangular de 5 x 6,5 m, construït en *opus caementicium*, que sembla correspondre a un mausoleu senyorial. Els dos costats perpendiculars al carrer tenen un gruix d'1,40 m, mentre que els altres són d'1 m d'amplada. L'interior, que havia estat espoliat totalment, presenta restes d'un envà, de 0,50 m de gruix, adossat al mur més meridional, que compartimentava la cambra. L'exterior del mausoleu havia estat, per les restes que s'han localitzat al seu voltant, folrat amb carreus de marbre blanc, i devia estar decorat amb motllures i algun grup escultòric. El mausoleu es pot datar del segle IV o V.

3a fase

Després d'un gran buit cronològic, on no trobem mostres de cap mena d'activitat humana al solar, es comencen a localitzar restes arqueològiques datables entre els s. XIII i XIV. Cal destacar la presència d'un pou, amb gran quantitat de catúfols en els nivells de colmatació, que ens indiquen la utilització d'una sínia per a l'extracció d'aigua.

4a fase

Posteriorment, i ja abandonant la funció agrícola de la zona, trobem la primera urbanització del solar, amb restes arquitectòniques repartides al llarg de la façana del carrer de Sant Pau, que corresponen a construccions domèstiques. Així, hi trobem una alta concentració de pous morts i fonamentacions, amb materials datables en els s. XV, XVI i XVII.

5a fase

A partir del s. XIX es realitzen les construccions fabrils típiques d'aquesta zona del raval, amb cambres soterrades per accionar les màquines de vapor, i gran quantitat de serveis que malmeten intensament els nivells arqueològics anteriors. Aquestes construccions han estat enderrocades recentment per construir-hi el futur parc.